

Міністру енергетики України
Галущенку Герману Валерійовичу
вул. Хрещатик, 30,
м.Київ, 01601, Україна
prim1@mev.gov.ua
kanc@mev.gov.ua

Прем'єр-міністру України
Шмигалю Денису Анатолійовичу
вул. М. Грушевського, 12/2,
м.Київ, 01008, Україна
prshmygal@kmu.gov.ua

Голові Комітету Верховної Ради України
з питань фінансів, податкової та митної
політики
Гетманцеву Данилу Олександровичу
вул. М. Грушевського, 5,
м.Київ, 01008, Україна
hetmantsev@rada.gov.ua

Вих.№14-06/2025
від 30 червня 2025 року

Щодо необхідності врегулювання
питань оподаткування учасників
ринку електричної енергії

Шановний Германе Валерійовичу!

Шановний Денисе Анатолійовичу!

Шановний Даниле Олександровичу!

Від імені Європейсько-українського енергетичного агентства (ЄУЕА), Української вітроенергетичної асоціації (УБЕА), Української асоціації відновлюваної енергетики (УАВЕ) та Асоціації сонячної енергетики України (АСЕУ) (далі разом — «Асоціації»), висловлюємо Вам свою повагу та звертаємось з нагальними питаннями необхідності врегулювання питань з оподаткування окремих операцій учасників ринку електричної енергії для стабілізації розрахунків на ринку електричної енергії.

Відповідно до абзацу першого пункту 44 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України платники ПДВ, які здійснюють постачання, передачу, розподіл електричної та/або теплової енергії, надають послуги із забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії та/або послуги із зменшення навантаження відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», постачання вугілля та/або продуктів його збагачення товарних позицій 2701, 2702 та товарної підпозиції 2704 00 згідно з УКТ ЗЕД, надають послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, нараховують плату за абонентське обслуговування, визначають дату виникнення податкових зобов'язань та податкового кредиту за касовим методом. **Вказана норма діє тимчасово до 1 січня 2026 року.**

Застосування касового методу для визначення податкових зобов'язань і податкового кредиту є ефективним механізмом, який сприяє збалансованості фінансових потоків та мінімізації ризиків платників податків. У поточних умовах українського ринку електроенергії, що

характеризується накопиченням багатомільярдних ланцюгових заборгованостей, непродовження цієї норми може призвести до значних економічних ризиків, включаючи підвищену ймовірність банкрутства окремих суб'єктів господарювання.

Наразі у Комітеті Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики готується до другого читання законопроект № 13157 «Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» з **критично важливою правкою № 69**, якою передбачено внесення змін до Податкового Кодексу України щодо **продовження дії касового методу для визначення зобов'язань з оплати податку на додану вартість для товарів/послуг, які реалізуються на ринку електричної енергії до 1 січня 2028 року**. Водночас наскільки нам відомо, за результатами розгляду відповідного положення, **профільним комітетом не було надано підтримки зазначеній правці у зв'язку з відсутністю офіційної позиції з боку Кабінету Міністрів України, зокрема Міністерства енергетики України**.

Відсутність чіткої позиції органів виконавчої влади щодо зазначеного питання створює невизначеність для учасників ринку, що негативно впливає на інвестиційний клімат у галузі енергетики. З огляду на зазначене, термінове врегулювання питання є необхідним для забезпечення стабільного функціонування ринку.

У березні 2025 року Асоціації вже звертались до Прем'єр-Міністра України, Міністра Фінансів та Голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики з проханням взяти до уваги пропозиції сектору відновлюваної енергетики (ВДЕ) щодо продовження строку дії норми ПКУ про застосування касового методу оподаткування для товарів/послуг, які реалізуються на ринку електричної енергії.

Разом із тим, станом на дату цього листа, належних заходів щодо ефективного врегулювання цієї критичної ситуації, що вимагає невідкладного вирішення, вжито не було.

У цьому контексті доцільним є наведення актуального стану справ з заборгованістю на ринку електричної енергії:

- **на балансуєчому ринку**: станом на 10.06.2025 року, загальний розмір заборгованості НЕК «УКРЕНЕРГО» (з ПДВ) перед учасниками ринку становить 13 857 200 716,95 грн (з них перед сторонами, відповідальними за баланс, — 1 874 953 294,31 грн; перед постачальниками послуг з балансування — 11 982 247 422,64 грн); загальний розмір заборгованості учасників ринку (з ПДВ) перед НЕК «УКРЕНЕРГО» становить 38 384 492 713,76 грн (з них заборгованість сторін, відповідальних за баланс, — 38 135 215 380,05 грн; заборгованість постачальників послуг з балансування — 249 277 333,71 грн)¹;

- **заборгованість НЕК «УКРЕНЕРГО» перед ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ»** за послугу із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії (PSO ВДЕ) станом на 31.12.2024 року становить 22,08 млрд грн²; оплата ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» за 2025 рік станом на 31.05.2025 перед виробниками з ВДЕ за електричну енергію — на рівні 83,7%³.

Ситуація тривалого непогашення ланцюгової заборгованості на ринку електричної енергії, результати якої наочно продемонстровані вище, може погіршитися, якщо без вирішення залишаться питання оподаткування учасників ринку електроенергії в Україні. Рішення цих проблемних питань, серед іншого, полягає в підтриманні актуального стану законодавства, яке регулює особливості оподаткування учасників ринку електричної енергії в умовах невирішеності питання своєчасної оплати за електричну енергію та послуги на ринку електричної енергії та погашення боргів, що утворені, серед іншого, на рівні підприємств державного сектору економіки, зокрема шляхом:

¹ За [інформацією](#), розміщеною на офіційному вебсайті НЕК «УКРЕНЕРГО» у розділі «Фінансові результати розрахунків на балансуєчому ринку»

² До суми заборгованості включено борг НЕК «УКРЕНЕРГО» за PSO ВДЕ за період січень-грудень 2024 року (вартість PSO ВДЕ за червень 2024 року визначено без урахування частки врегулювання небалансу та вартості відхилення)

³ За [інформацією](#), розміщеною на офіційному вебсайті ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» щодо розрахунків з виробниками з ВДЕ

1) Продовження застосування касового методу для нарахування податку на додану вартість для учасників ринку електричної енергії до 01 січня 2028 року (замість 01 січня 2026 року, як передбачено наразі пунктом 44 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України).

Пролонгація (до 01.01.2028 року) норм щодо застосування касового методу для нарахування ПДВ для учасників ринку електроенергії дозволить уникнути надмірного податкового навантаження на платників податків та вимивання обігових коштів підприємств через наявність утвореної ланцюгової заборгованості між підприємствами електроенергетичної галузі та неповної поточної оплати на ринку електричної енергії, а також значних касових розривів через систематичну несплату грошових коштів підприємствами державного сектору економіки.

Асоціації також наголошують на потенційній проблемі, що виникне, якщо не буде продовжено дію касового методу нарахування ПДВ. Після 31 грудня 2025 року, коли закінчиться строк дії пункту 44 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України, виробники електроенергії з відновлюваних джерел будуть змушені нарахувати податкові зобов'язання на всю суму непогашеної заборгованості. Ця сума може сягнути до однієї шостої від загального боргу ДП «Гарантований покупець», що наразі становить близько 22,3 млрд грн. Такий значний обсяг додатково нарахованого ПДВ спричинить масове утворення податкового боргу у виробників електроенергії, що, своєю чергою, загрожує зупинкою їхньої господарської діяльності.

2) Відновити дію положень Податкового кодексу для нарахування податку на прибуток для виробників «зеленої» електроенергії за касовим методом до 01 січня 2028 року (Законом № 2480 було запроваджено таку можливість у період з 1 січня 2022 року до 1 січня 2024 року).

Відновлення (до 01.01.2028 року) застосування касового методу для сплати податку на прибуток виробниками електроенергії з альтернативних джерел, у частині обсягів електричної енергії, що не була оплачена, дозволить відновити справедливе й тимчасове зменшення податкового навантаження на виробників з альтернативних джерел енергії, які системно недоотримують оплату від ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» за фактично поставлений товар - «зелену» електричну енергію. Наразі, повна оплата «зеленої» електроенергії гарантована державою згідно з Законом № 555-IV «Про альтернативні джерела енергії», але на практиці є суттєва затримка з оплатою виробникам. Незважаючи на це, поточне податкове законодавство не дозволяє застосування касового методу при сплаті виробниками електричної енергії з альтернативних джерел енергії податку на прибуток, що призводить до вимивання обігових коштів виробників та суттєво погіршує їх фінансовий стан.

Враховуючи вищевикладене, з метою вжиття заходів, спрямованих на погашення та зменшення заборгованості, що утворилася на ринку електричної енергії, **просимо:**

Кабінет Міністрів України, зокрема Міністерство енергетики України:

- надати узгоджену позицію з порушеного питання та, за можливості, врахувати зазначені пропозиції Асоціацій, з метою забезпечення можливості Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики підтримати згадану законодавчу ініціативу;
- підготувати та подати до Верховної Ради України проєкт закону щодо внесення змін до Податкового кодексу України для врегулювання питання нарахування податку на прибуток виробниками «зеленої» електроенергії за касовим методом до 01 січня 2028 року;
- розробити дорожню карту погашення заборгованості на ринку електричної енергії.

Асоціації вважають за необхідне акцентувати увагу на важливості впровадження комплексного, системного підходу до врегулювання питання заборгованості на ринку електричної енергії. Без вирішення цього питання продовження дії касового методу матиме обмежений ефект, оскільки не усуває першопричину фінансової нестабільності учасників ринку.

Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики:

- підтримати правку № 69 до законопроекту № 13157 та внести зміни до пункту 44 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України, якими продовжити дію касового методу для нарахування ПДВ для учасників ринку електричної енергії до 01 січня 2028 року відповідно до пропозицій, викладених у Додатку №1 до цього Листа «Пропозиції щодо внесення змін до Податкового кодексу України»;

- підтримати ініціативу / ініціювати внесення змін до Податкового кодексу України з метою відновлення дії положень щодо нарахування податку на прибуток для виробників «зеленої» електроенергії за касовим методом до 01 січня 2028 року (механізм передбачений Законом України №2480) відповідно до пропозицій, викладених у Додатку №1 до цього Листа «Пропозиції щодо внесення змін до Податкового кодексу України».

Заздалегідь висловлюємо свою подяку за приділений час для розгляду викладених вище питань.

Додатки: Додаток №1. Пропозиції щодо внесення змін до Податкового кодексу України – 3 стор.

З повагою,

Конеченков А.Є.
Голова Правління УВЕА

Верещинська А.В.
Директорка ЄУЕА

Козакевич О.Ю.
Голова УАВЕ

Соколовський В.В.
Голова Правління АСЕУ

Контактні дані асоціацій:

Громадська спілка «Українська вітроенергетична асоціація» (УВЕА):

Бізнес-центр «Лаврський»:

вул. Лаврська, 20, оф.316, м. Київ, 01601 Україна,

тел.: +38 050 2232996

е-mail: info@uwea.com.ua,

www.uwea.com.ua

Асоціація «Європейсько-Українське енергетичне агентство» (ЄУЕА):

Адреса: вул. Володимирська 61Б, пов.4, м. Київ, Україна, 01033 тел.: +38 095 331 00 10

е-mail: office@euea-energyagency.org

www.euea-energyagency.org

Громадська спілка «Асоціація сонячної енергетики України» (АСЕУ):

Адреса: 03110, м. Київ, вул. Григорія Кочура, 19/4.

тел. +38 098 680 0780

е-mail: office@aseu.org.ua

www.aseu.org.ua

Асоціація «Українська асоціація відновлюваної енергетики» (УАВЕ)

Адреса: 04070, м. Київ, вул. Волоська 31а, офіс 4,

тел. +380673644667

e-mail: info@uare.com.ua

www.uare.com.ua

Пропозиції щодо внесення змін до Податкового кодексу України

Зміст положення (норми) чинного акту законодавства	Зміст відповідного положення (норми) чинного акту законодавства, з урахуванням змін
ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ	
РОЗДІЛ XX. ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ	
Підрозділ 2. Особливості справляння податку на додану вартість	
44. Тимчасово, до 1 січня 2026 року, платники податку, які здійснюють постачання, передачу, розподіл електричної та/або теплової енергії, надають послуги із забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії та/або послуги із зменшення навантаження відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», постачання вугілля та/або продуктів його збагачення товарних позицій 2701, 2702 та товарної підпозиції 2704 00 згідно з УКТ ЗЕД, надають послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, нараховують плату за абонентське обслуговування, визначають дату виникнення податкових зобов'язань та податкового кредиту за касовим методом. Норма цього пункту поширюється на операції, за якими дата виникнення першої з подій, визначених у пункті 187.1 статті 187 та у пункті 198.2 статті 198 цього Кодексу, припадає на звітні (податкові) періоди до 1 січня 2026 року.	44. Тимчасово, до 1 січня 2028 року, платники податку, які здійснюють постачання, передачу, розподіл електричної та/або теплової енергії, надають послуги із забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії та/або послуги із зменшення навантаження, відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», постачання вугілля та/або продуктів його збагачення товарних позицій 2701, 2702 та товарної підпозиції 2704 00 згідно з УКТ ЗЕД, надають послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, нараховують плату за абонентське обслуговування, визначають дату виникнення податкових зобов'язань та податкового кредиту за касовим методом. Норма цього пункту поширюється на операції, за якими дата виникнення першої з подій, визначених у пункті 187.1 статті 187 та у пункті 198.2 статті 198 цього Кодексу, припадає на звітні (податкові) періоди до 1 січня 2028 року.

В діючій редакції підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» норма відсутня

Підрозділ 4 розділу XX «Перехідні положення» доповнити пунктом 58¹ такого змісту:

«58¹.Тимчасово, **до 1 січня 2028 року**, платники податку - виробники електричної енергії за «зеленим» тарифом мають право визначати податкове зобов'язання з податку на прибуток підприємств з урахуванням особливостей, визначених у цьому пункті:

1) у період з 1 січня 2025 року до 1 січня 2028 року фінансовий результат до оподаткування податкового (звітного) періоду зменшується на суму нарахованого у бухгалтерському обліку і врахованого у фінансовому результаті до оподаткування доходу від продажу електричної енергії за «зеленим» тарифом та/або надання послуг із зменшення навантаження у періоді з 1 січня 2025 року до 1 січня 2028 року, за яким виробник електричної енергії не отримав оплату на кінець звітного періоду;

з 1 січня 2025 року фінансовий результат до оподаткування податкового (звітного) періоду збільшується на суму доходу в розмірі погашеної дебіторської заборгованості за продану електричну енергію за «зеленим» тарифом та/або за надані послуги із зменшення навантаження, на який в попередніх звітних періодах зменшувався фінансовий результат до оподаткування відповідно до цього пункту. Положення цього абзацу застосовується до повного погашення дебіторської заборгованості за електричну енергію за "зеленим" тарифом та/або за послуги із зменшення навантаження, продану/надані в період, визначений в абзаці першому цього пункту;

2) у період з 1 січня 2025 року до 1 січня 2028 року фінансовий результат до оподаткування податкового (звітного) періоду збільшується на суму нарахованих у бухгалтерському обліку і врахованих у фінансовому результаті до оподаткування витрат, що формують собівартість реалізованої електричної енергії за «зеленим» тарифом, та витрат на збут електричної енергії за «зеленим» тарифом та/або собівартість послуг із зменшення навантаження у періоді з 1 січня 2025 року до 1 січня 2028 року, за

	яку виробник не отримав оплату на кінець звітного періоду; з 1 січня 2025 року фінансовий результат до оподаткування податкового (звітного) періоду зменшується на суму витрат, що формують собівартість реалізованої електричної енергії за «зеленим» тарифом, та витрат на збут електричної енергії за «зеленим» тарифом, та/або собівартість послуги із зменшення навантаження, за яку виробник отримав оплату в такому звітному періоді, та на які в попередніх звітних періодах збільшувався фінансовий результат відповідно до цього пункту. Положення цього абзацу застосовується до повного погашення дебіторської заборгованості за електричну енергію за «зеленим» тарифом, продану в період, визначений в абзаці першому цього пункту, та/або за послуги із зменшення навантаження, надані в такий період; 3) платники податку – виробники електричної енергії за «зеленим» тарифом не застосовують різницю, визначену абзацом третім підпункту 139.2.2 пункту 139.2 статті 139 цього Кодексу, у разі списання безнадійної дебіторської заборгованості за електричну енергію за «зеленим» тарифом, що сформувалася за електричну енергію, продану в період, визначений в абзаці першому цього пункту, та/або за послуги із зменшення навантаження, надані в такий період. Положення цього абзацу застосовується також і в період після 1 січня 2028 року».
--	--